מונמצא (דף מה:) דרשינן כי ימלא חלל פרט למלוי ופטרינן בקונמרס עבד שאין לו אחוה • פירש בקונמרס עבד אין לו אחוה ואפילו עם אחיו בני אביו דכתיב עם החמור עם הדומה לחמור וקשה דאם כן גר ומשוחרר נמי ונראה לפרש שאין לו אחוה שאין יוצאי חלציו קרויין אחוה משא"כ גר: **בני** ישראל למעוטי מי שאינו וכו' • אבל טוב משוחרר וגר לא ממעט מבני ישראל וכן בפרק בטח טיפים (גלה דף לד. ושם) בני ישראל מיממאין בזיבה וכו' אבל גרים ומשוחררים לא ממעט וכן שלהי *פ"ש דמגחות גבי סמיכה בני ישראל סומכין ואין הטובדי כוכבים סומכין ומשוחרר וגר לא ממעטינן וכן בפ"ק דערכין (דף ה:) בני ישראל מערכין ואין הטובדי כוכבים מערכין ולא ממעטינן גרים ולא עבדים משוחררין ותימה דבפרק כל המנחות בחוט מלה (מנחות דף סח: ושם) גבי תעופה אמרינן בני ישראל מניפין ואין הטובדי כוכבים מניפין ואין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מניין תלמוד לומר המקריב וכן בפ' הערל (יבמות דף עד: ושם) ובשלהי פ"ק דכריתות (דף ז:) אשה כי חזריע אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מניין ת"ל אשה ושמא בכל הני ים שוס רבוי דמרבינן מיניה גרים ומשוחררין* : **דבר** ואפי' חלי דבר. ואי"ת הא אמרינן לקמן (דף ג.) קיים מקלת וכיטל מקלת דשאר מלות דברי הכל פטור ופי' בקונמרס משום דכתיב אך הנגיעה אשר יזיד לדבר דבר דבר ולא חלי דבר וי"ל דרבנן נמי מודו דדרשינן ולא חלי דבר והא דפליגי אחרבי עקיבא הייט משום דתשבי ליה דבר שלם כדמוכח במרובה (נ"ק דף ע:) ובחזקת הבתים (נ"ג דף מ: ושם) ולריך לחלק בדברים דיש מקומות כה"ג בפ' ד' וה' (נ"ק דף מ. ושם) טופר שלם אמר רחמנא ולא חלי טופר ובפרק יש בכור (בכורות דף מח:) תומם ולא חלי תומם ובמרובה (נ"ק דף נח:) חמשה בקר אמר רחמנא ואפי' חמשה חלאי בקר ובפרק אותו ואת בנו (חולין דף עח: ושם) פליגי ר' אליעזר ורבנן בשה ואפילו מקלת שה ולענין כיסוי בנבי ואפילו מקלת נבי ובפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נח: ושם) בבתולה מקלת בתולים ובכתובות פרק אלמנה (דף נז: ושם) במקלת כסף כלל כסף ושלהי כסוי הדם (חולין דף פח. ושם) דם ואפילו מקלת דם וברים בכורות (דף ג. ושם) בכור ואפילו מקלת בכור: **מתוך** שיטולים עדים הראשונים טו'. אין הטעם תלוי באמירתם אלא במה' לעדי גניבה ראשונה לא לריכי לעדי גניבה שניה כדאמרינן במרובה (נ"ק דף ע: ושם) דמודה רבי עקיבא בשנים אומרים קידש ושנים אומרים בעל אע"ג דעדי ביאה לריכי לעדי קדושין [האוש] והן לא לריכי לעדי ביאה טוליה דבר הא: גניבה

מאי פגם • להך מתני' דקתני מכר לאחיו חייב: **פסס ספרי** • תורת כהנים: **פסס ספרי** • ספר וידבר ומשנה תורה והא סתמא "כי ימלא איש" במשנה תורה הוא: **אליבא דרבי עקיבא** • ממה שלמדו מר' עקיבא אמרום: **של בית אבוי** • לא רלה להזכיר שמם שאשונין תורה אור

תני תנא קמיה דרב ששת א"ל אני שונה רבי שמעון אומר "מאחיו" עד שיוציאנו מרשות אחיו ואת אמרת חייב *תני פטור מאי קושיא דילמא הא ר"ש הא רבנן לא ס"ד דאמר ר' יוחנן *סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה *סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דר"ע: הגונב בנו: מאי טעמא דרבנן? אמר אביי דאמר קרא כי ימצא פרט למצוי, א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל הכי נמי כי ימצא פרט למצוי-כגון של בית פלוני דשביחן גביידו הכי נמי דפטירי? א"ל אנא מגמצא בידו קאמינא, אמר רבא הלכך הני מיקרי דרדקי, ומתנו רבנן במצויין בידן דמו ופטירי: גנב מי שחציו וכו': *תנן התם רבי יהודה אומר אין לעבדים ברשות *מאי טעמא דר' יהודה אמר קרא כי ינצו אנשים יחדו איש ואחיו מי שיש לו אחוה יצא עבד שאין לו אחוה, ורבנן אחיו הוא במצות, ורבא היכי דרש ר' יהודה סבר "מאחיו" לאפוקי עבדים "בני ישראל" מי שחציו עבד וחציו בן חורין מבני ישראל למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוי מיעוט אחר מיעוט *ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, ורבנן "מאחיו" לאפוקי עבדים לא משמע להו דהא אחיו הוא במצות, בני ישראל, מבני ישראל: חד למעוטי עבד וחד למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין. אזדרה לגונב נפש מנין? רבי יאשיה אמר מלא תגנב רבי יוחנן אמר מלא ימברו ממברת עבד ולא פליגי מר קא חשיב לאו דגניבה ומר קא חשיב לאו דמכירה ת"ר לא תגנוב בגונב נפשות הכתוב מדבר, אתה אומר בגונב נפשות או אינו אלא בגונב ממון? אמרת צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן-דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר בנפשות, אף כאן בנפשות תניא אידך לא תגנובו בגונב ממון הכתוב מדבר אתה אומר בגונב ממון או אינו אלא בגונב נפשות אמרת צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן *דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר במטון אף כאן בממון אתמר עידי גניבה, ועידי מכירה בנפש שהוזמו חזקיה אמר אין נהרגין רבי יוחנן אמר נהרגין-חזקיה דאמר כר"ע *דאמר דבר ולא חצי דבר ורבי יוחנן אמר כרבנן דאמרי "דבר" ואפי' חצי דבר ומודה חזקיה בעדים האחרונים של בן סורר ומורה שהוזמו שנהרגין מתוך שיכולים לומר הראשונים להלקותו

מאי פגם • ספר מדברי מכר לאחיו חייב: **פסס ספרי** • תורת כהנים: **פסס ספרי** • ספר וידבר ומשנה תורה והא סתמא "כי ימלא איש" במשנה תורה הוא: **אליבא דרבי עקיבא** • ממה שלמדו מר' עקיבא אמרום: **של בית אבוי** • לא רלה להזכיר שמם שאשונין תורה אור

גפנא • קרא יחידאי הוא דלא ללמד שימלא בעדים מכי ימלא נפקא: **כפנוין בידן דמו** • התלמידים מצוין תמיד בבית הרב ואם נגב הרב אחד מתלמידיו ומכרו לאיש נהרג: **אין לעבדים בוסס** • המבייש את העבד לא חייבתו תורה לתת דמי בושתו: **וכי יגנו אנשים יחדו וסכה איש ונו'** • מהתם נפקא לן חיוב בושת דכתיב "וקלותה את כפה" ממון, אתה אומר ממון או אינו אלא ממש? נאמר כאן "לא תחוס עינך" ונאמר להלן בעדים זוממין (דברים יט) "לא תחוס עינך" מה להלן ממון אף כאן ממון: **עבד אין לו אחוה** • ואפי' עם אחיו בני אביו דכתיב (בראשית כב) "עם החמור" עם הדומה לחמור ליט אלא כבהמה: **אמר סוף כמנטס** • בכל מלות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן דגמר לה לה מאשה: **ופטר** • במתני' בגונב נפש דכתיב מאחיו: **סיבי דרש** • רבי יהודה לחייב על מי שחציו עבד: **מאמר למעוטי עבדים** • דהא לרבי יהודה אין לו אחוה: **מבני** • יחידא דריש ליה דהוה ליה למכתב מאחיו בני ישראל: **אלא פגנוב** • האמור בעשרת הדברות דבגונב נפשות מתוקים לקמן בשמעתין: **דבר שלמד מענייני** • אם לא אחה יודע במה הכתוב מדבר אלא ולמד מפרשה שכתוב בה ולפי הפרשה הוא נכתב אלא וכאן במה כל הענין מדבר בנפשות לא תרצח ולא תנאף כל אלה חייבי מיתות כ"ד אף לא תגנוב בגניבה שיש בה מיתה כ"ד: **לא תגנובו** • בפרשת קדושים תהיו: **משלש עשרה מדות** • זו היא אחת מהן-שיהא הדבר מעניין למד: **במה הכתוב מדבר** • הענין של ממה ושל מעלה מזו: **בממון** • לא תעשוק את רעך (ויקרא יט) : **עידי גניבה ועידי מכירה** • שני כיתי עדים אחת העידה שגנב את הנפש ואחת העידה שמכר אין נהרגין כדמפרש טעמא ואזיל וכיון דאיהו לא מקטלי איהו נמי אם לא הוזמו לא מקטיל דהוי לה עדות שאי אתה יכול להזימה ולא מסכתת לה דמקטיל אלא בכת אחת שמעידין על הגניבה ועל המכירה: **אלונסא דר"ע ורבנן** • בבכא בתרא בחזקת הבתים "על פי שנים עדים יקום דבר" ולא חצי דבר, והאי-חצי דבר הוא אלא כל כת וכת דאי לא עידי גניבה אינו נהרג אמנם עידי מכירה שיכול לומר עבדי מכרתי ואי לא מכירה נמי לא מיחייב לגניבה: **בעדים האחרונים של בן סורר ומורה** • דתנן לעיל (דף נא.) מתרין בו בפני ג' ומלקין אותו, חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה מתרין בו אביו ואמו בפני הדיינין וכשבאין עדים ראשונים ומעידין עליו שאכל תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין נגניבה מלקין אותו כדכתיב ויסרו אותו דהייט מלקות, חזר וקלקל נדון בכ"ג למיתה ומודה חזקיה בהך אחרונים שהעידו שחזר וקלקל שהוזמו שנהרגין ולא אמרינן שחצי דבר הוא, דאי לאו שהדותא דקמאי לא מקטיל בשהדותא דהני, אלא אמרינן שזה לקה על ידה, הו לא שייכא ההוא שהדותא קמייתא בהני בתרייתא, והני בתרא טוליה דבר קא עבדי: להלקותו

[עירובין ט: ניטין ד.] [עירובין שם שבת קלו. יומא מא. קידושין נג. שבועות יג. בכורות סא. כריתות כב.]

[ל"ל פרק שני מחוה דף נג.]

[יומא מג. וש"נ]

[חולין קטו. קט.]

[ופ"ע תוספות סוכה כח: ד"ה לרבות ותוספות מנחות סא: ד"ה אין לי]

לא א מיי' פ"ט מהל' גניבה הלכה ג סמג שם:
לב ב מיי' שם הל' ה:
לג ג מיי' שם הל' ח:

עי' רש"ג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מונמצא וכו' כש' בתרא דערכין בני שדה אחוזה ומלא פרט וכו' ויגאל בקרוב ל"ב וצ"ע דהכי בערכין איתא להדיא משום דהכא מפנייתא דקרא ולכך דרשינן אעיש דלא כתיב כידו:

נוסאי/מבנה

◇ פי' נוסאות - בוטת ועניות נפש - עניות. ואחר מלקים בעיון הש"ס עבקיל תוס' ד"ה מונמצא ומא וכו' תימה דבסוטה. נוסאות עיין כריטב"א מכות דף ח' ע"א ד"ה התם עדדות מעניינא דקרא: "אחיו" ואיתא אחי מנאים אצל אחי אי טהרו דאיל ואחי ין חוין

נוסאו

◇ ר"ן תנגול - בוטות הדברות = עניות נפשות

◇ ר"ן תנגול דר' קדוש = עניות ממון

נוסאו/מבנה

△ - בוטות בחנן עני מבקר בנפש שהוצאו

△ ס הטוואר לדרים ואלמות בבן סורר ומורה

לד א ב ג ד ה ו ז ח ט מיי' פכ"א מסל"מ מדות הלכה ט:

לה י מיי' פ"א מסל"מ סנהדרין הלכה ג:

לו כ מיי' פ"ג מהלכות ממרים הלכה ח:

לז ל מיי' שם פל"ה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' עדי מכירה נמי ליקטלו:

גניבה לחחלחת דמכירה היא • וא"ת אמאי מקטלי הא מט למימר לשיסלו לעדות בחט וכ"ת דכשו התרלה וכיון דלאמרי שהתרו בו למיתה אלמא למיקטליה קא אתו אם כן לחזקיה נמי לקטלו אע"ג דלאתו נמי להלקותו כדלשכחן בפ"ב דב"ק (דף כד. ושם) דעידי עיתה לאשונה ושניה אע"ג דלאתו לחיובי' חלי מזק כיון דלאתו נמי לייעודי משלמי חלי מזק של המדלה עם הכת הפלוגים כשהחזמו הפלם כחות וי"ל דקסבר חזקיה דגניבה לחודה קיימא כמו עידי קרושין ועידי ביאה ואע"ג דמיירי בחתרו ביה מדמקטלי לרבי יוחנן מ"מ לא שייך בהו חיוב מיתה ואפשר דלחזקיה לא בעי התרלה ולר' יוחנן בעי אי נמי הש"ס לא חש בטעמא דלשסלו לעדות בחט מדאיצטריך לעיל למימר להלקותו ושמא איצטריך היכא דמפסיל מעיקרא וקאי:

עבדי מכרתי • וא"ת אי לאו למקטליה קא אתו אם יבאו עדים שאיט עבדו אם כן למאי קא אתו וי"ל דאתו לקיים המקח וא"ת אי דלא אתרו ביה למה לן טעמא דעבדי מכרתי אלא ודאי אתרו ביה אם כן למקטליה קאתי וי"ל דאתרו ביה אחריני ואינהו לא ידעי וכי האי גוונא הוה מלי לשטויי בריש פרק היו בודקין (לעיל דף מא.) גבי נערה המאורסה:

אמר רב יוסף כו' • סלקא דעתך דרב יוסף בדאתו עידי גניבה וה"פ מתוך שהוא יכול לומר עבדי מכרתי אם לא היו באים עידי גניבה אם כן אין בעדותם ממש ואלו דבר הוא ואביי פריך ליה הא מתוך קאמר דמשמע הלשון דאפילו השתא נמי בתר דאתו עידי גניבה מלי למימר הכי: **קמ"ל** רמיזה לא כלום הוא. בפ"ב דב"ק (דף כד: ושם) גבי לייעודי תורא ולייעודי גברא דמסקינן התם אלא דקא מרמזי רמוזי לא דמי לרמיזה דהכא דהתם מיירי ברמיזה חשובה שרכל השלשה ימים באו אלו עם אלו וקא מרמזי אבל הכא ברמיזה גרועה מיירי דלאו מילתא היא אי נמי דיני נפשות שאני:

בדומפלא

דתימא רמיזא מילתא היא קמ"ל רמיזא לאו כלום הוא: **מתני'** זקן ממרא על פי ב"ד שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט שלשה בתי דינין היו שם אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב בלשכת הגזית באין לזה שעל פתח הר הבית ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמר להם ואם לאו באין להן לאותן שעל פתח עזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמר להם ואם לאו באין לב"ד הגדול שבלשכת הגזית שממנו יוצא תורה לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' חזר לעירו שנה ולמד בדרך שהיה למד פטור ואם הורה לעשות חייב שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון אינו חייב עד שיורה לעשות. תלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו: **גמ'** תנו רבנן כי יפלא ממך דבר

בדומפלא

להלקותו באנו והני אחריני כולי דבר קא עבדי ליה מתקיף לה רב פפא אי הבי עידי מכירה נמי(ה) (ליקטליה) מתוך שיכולין עידי גניבה לומר להלקותו באנו, וכי תימא דקסבר חזקיה דלא לקי והא איתמר עידי גניבה בנפש שהוזמו חזקיה ורבי יוחנן חד אמר לוקין וחד אמר אין לוקין, ואמרינן תסתיים דחזקיה דאמר לוקין מדאמר חזקיה אין נהרגין דאי ר' יוחנן, כיון דאמר נהרגין הוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו, אידו לא לקי, אינהו היכי לקו? אלא אמר רב פפא בעידי מכירה דכולי עלמא לא פליגי דנהרגין כי פליגי בעידי גניבה חזקיה אמר אין נהרגין, גניבה לחודה קיימא ומכירה לחודה קיימא ר' יוחנן אמר נהרגין גניבה אתחלתא דמכירה היא ומודה רבי יוחנן בעדים הראשונים של בן סורר ומורה שהוזמו שאין נהרגין מתוך שיכולין לומר להלקותו באנו אמר אביי הכל מודים בבן סורר ומורה והכל מודים בבן סורר ומחלוקת בבן סורר ומורה הכל מודים בבן סורר ומורה בעדים הראשונים שאין נהרגין מתוך שיכולין לומר להלקותו באנו והכל מודים בבן סורר ומורה בעדים אחרונים דשנהרגים מתוך שעדים הראשונים יכולין לומר להלקותו באנו והני כוליה דבר קא עבדי ליה ומחלוקת בבן סורר ומורה דשנים אומרים בפנינו וגנב אכל. אמר רב אסי עידי מכירה בנפש שהוזמו אין נהרגין מתוך שיכול לומר עבדי מכרתי אמר רב יוסף כמאן אזלא הא שמעתא דרב אסי כר"ע דאמר דבר ולא חצי דבר א"ל אביי דאי כרבנן נהרגין הא מתוך קאמר? אלא אפילו תימא רבנן ובדלא אתו עידי גניבה, אי הכי מאי למימרא? לא צריכא דאע"ג דאתו לבסוף, ואכתי מאי למימרא? לא צריכא דקא מרמזי רמוזי מהו דתימא רמיזא מילתא היא קמ"ל רמיזא לאו כלום הוא: **מתני'** זקן ממרא על פי ב"ד שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט שלשה בתי דינין היו שם אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב בלשכת הגזית באין לזה שעל פתח הר הבית ואומר כך דרשתי, וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי, אם שמעו אמר להם ואם לאו באין להן לאותן שעל פתח עזרה ואומר כך דרשתי וכך דרשו חבירי כך לימדתי וכך לימדו חבירי אם שמעו אמר להם ואם לאו אלו ואלו באין לב"ד הגדול שבלשכת הגזית שממנו יוצא תורה לכל ישראל שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה' חזר לעירו שנה ולמד בדרך שהיה למד פטור ואם הורה לעשות חייב שנאמר והאיש אשר יעשה בזדון אינו חייב עד שיורה לעשות. תלמיד שהורה לעשות פטור נמצא חומרו קולו: **גמ'** תנו רבנן כי יפלא ממך דבר

בדומפלא

נפלקוטו כפנו • ולא הועדו להמיתו אלא ידעו שסופו לחזור ולקלקל: **נפלקוטו כפנו** • על הגניבה ולא ידעו שימכרו: **דלא נקי** • לגניבה לחודה משום דהוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אם ימכרו יהרג: **עידי גניבה בנפש** • שהעידוהו שגנב נפש: **מדאמר מוקים מין נסרגין** • אם הוזמו לאחר שבאו עידי מכירה משום הכי לוקין שהרי אין סופן למות על עדות זו ולא הוי לגבייהו לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד: **דאי ר' יוחנן כיון דאמר נסרגין** • אם באו עידי מכירה אחרי כן קודם הזמה ונגמר דיט ע"פ שתי הכתות, והוזמו, הכי נקו אם הוזמו קודם שבאו עידי מכירה הא הוה ליה לאו דלא תענה לגבייהו בשעה שהעידו לאו שניתן לאזהרה אלא להעיד כן שאם יעידו ולא יוזמו עד שיבאו עידי מכירה ויגמר דיט ויוזמו יומתו: **וכל לאו שניתן לאזהרת ב"ד אין לוקין עליו** • ואפילו יפטרו מן המיתה שהרי לא לאזהרת מלקות ניתן: **אינסו סיני נקו** • הא לאו כאשר זמם הוא, ואי משום לא תענה (שמות כ) לאו שאין בו מעשה הוא: **בעידי מכירה כולי עלמא לא פליגי דנסרגין** • אם נגמר דיט על פי שתי הכתות: **לפודם קיימא** • ועידי גניבה אינן באין להורגו אלא להלקותו אבל עידי מכירה שבאין עמהן ואומרין שהתרו בו למיתה מוציאין אותו ממלקות ומחייבין אותו מיתה והויא לה מכירה דבר אלם: **אמאלמא דמכירה** • דקסבר ר' יוחנן לא נקי עלה דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואינן באין אלא להורגו ואף על גב דשתיהן לריכות זו לזו והוה ליה כל חדא וחדא חלי דבר, מיקטל כרבנן: **ומודים ר' יוחנן בעדים הראשונים של בן סורר ומורה שהוזמו דאין נסרגין.** דאינהו ודאי למלקות אתו כדכתיב ויסרו אותו (דברים כא): **הכל מודים כו'** • כלומר יש עדים בבן סורר ומורה שהכל מודים באחת כתותיו לפטור ויש כת שהכל מודים בו לחיוב ויש כת בבן סורר ומורה שנחלקו חזקיה ורבי יוחנן לפי מה ששמענו במחלוקתן: **שנים אומרים בפנינו וגנב** • משל אביו מעות לקנות בשר ויין בפעם שניה אחר שלקה: **ושנים אומרים בפנינו אכל** • הבשר ברשות אביו ואכל ברשות אחרים הרי כתות לריכות זו לזו ואין הראשונים יכולין לומר להלקותו באנו והוה ליה אחי דבר לחזקיה דסבר לה כר"ע דאמר אין נהרגין ולר' יוחנן דאמר נהרגין כרבנן: **עידי מכירה בנפש** • אם באו עידי גניבה על כך לפנינו: **אם מסוך קאמר** • אפי' אחי דבר אין כאן שהרי היה לו להגיל נפשו מב"ד בטענה זו: **ובדלא אתו עידי גניבה** • קאמר רב אשי וכדפרישית שהיה יכול לומר עבדי מכרתי: **לבסוף** • אחר ש הגידו עידי מכירה באו עידי גניבה וגנמר הדין ע"פ שניהם: **ואכתי מאי למימרא** • כשהעידו הראשונים לא היה הדין לאו לינגמר על פיהם ויכולין לומר לא הייט יודעין שיבואו עידי גניבה עליו: אבי דינין היו שם • בירושלים דמשמע דה קרא וקמת ועלית: **אחד יושב על פתח הר הבית** • הוא שער המזרחי שלפנים מן החיל לפני עזרת נשים: **ואחד יושב למעלה מימנו** • כשעברו עזרת נשים ובאין לפני עזרת ישראל: **ואחד בלשכת הגזית** • שהיא בטיה בתוך העזרה חציה בקודש וחציה בחול כדאמרינן בסדר יומא (דף כה.): **באין לזה שעל פתח הר הבית** • זקן זה שהורה בעירו ונחלק ב"ד שבעירו עליו והזקיקו הכתוב לעלות לירושלים ולשאול ובאין הוא וכית דין שבעירו לב"ד זה שעל פתח הר הבית שהרי בו פוגעין תחילה: **פלמיד שהורה לעשות** • תלמיד שלא הגיע להוראה ונחלק על ב"ד שבעירו ובאו לב"ד הגדול ושאלו וחזר לעירו והורה כבתחילה פטור אם אין לסמוך על הוראתו והתורה לא חייבה אלא מופלא ומומחה לב"ד כדאמרי' בגמ': **נמצא חומרו קולו** • תומר שהחמירו עליו שאיט רחוי להוראה *עד שיהא בן ארבעים שנה נעשה לו קל לטוטרו מן המיתה: [סוטה מב.]

גמרא

*אלמלי הסנהדרין אין לו את הקרבן לבאותו עדיקר הקושיא הסת"ם לבינם ומה שהתוכח פרי בהקרבת בבריה [שבת קמ. עירובין יז: בכל קמא עד מכות יג: שבועות ד.]

נוטא
אין בן סורר ומורה טוטאמו (דנים מחוקים לטלנים שונים של הדנות)

מהרנ"ל
הכל מודים/מחלוקת

נוטא
אין מכירה בנפש ואין באו עם עידי גניבה מאי

נוטא
איך נעשה זקן ממרא

מהרנ"ל
[בגמ' אמרים כך סגי בהגנה] [ניל אמרים כך סגי בהגנה שבמשניות ופי' תוי"ט]

דברים יז: ח
כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו

סוטה כ.